

Силабус курсу
“Соборницька візія українського етнокультурного простору в народознавчих дослідженнях I пол. XIX ст.” 2020–2021 навчального року

Назва курсу	Соборницька візія українського етнокультурного простору в народознавчих дослідженнях I пол. XIX ст.
Адреса викладання курсу	Інститут народознавства Національної академії наук України
Відділ, за яким закріплена дисципліна	Відділ етнології сучасності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 гуманітарні науки; 032 історія та археологія
Викладачі курсу	Дяків Володимир Михайлович, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник з етнології
Контактна інформація викладачів	V.Dyakiv@nas.gov.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щовівторка, 14:00–16:50 год. (просп. Свободи, 15, ауд. 40)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розпрацьовано в такий спосіб, який би дозволив аспірантам отримати знання, що є необхідними для проведення самостійних наукових досліджень. Тому у курсі представлено огляд історії зародження та становлення етнографії як науки на українських землях, провідні концепції стосовно походження і розвитку певних етнокультурних явищ, а також процесів та інструментів, які потрібні для їх самостійного студювання.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Соборницька візія українського етнокультурного простору в народознавчих дослідженнях I пол. XIX ст.” є завершальною вибірковою дисципліною зі спеціальності 032 історія та археологія для освітньої програми “ історія та археологія ”, яка викладається на 3 курсі в I (V) семестрі в обсязі п’яти кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Головна мета вибіркового навчального курсу полягає у формуванні необхідних теоретичних знань і практичних навиків стосовно історії зародження та становлення етнографії як науки на українських землях, що сприятиме критичному оцінюванню сучасного стану української етнології, формуванню авторської візії стосовно назрілих проблем окресленої тематики курсу.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Кирчів Р.Ф. Візія українського етнокультурного простору в народознавчих вивченнях першої половини XIX ст. // Народознавчі Зошити. – Львів, 2017. – № 4 (136). – С. 778-783. 2. Кирчів Р.Ф. Історія української фольклористики. – Львів, 2017. – Т. 1. Преромантична і романтична фольклористика. – 524 с. 3. Кирчів Р.Ф. Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської Трійці”. – К., 1990. – 340 с.; друге допов. і поправл. видання: Львів, 2011. – 424 с. 4. Кирчів Р.Ф. Харківський осередок української фольклористики

	<p>(перша половина XIX ст.) // Народознавчі Зошити. – Львів, 2016. – № 1 (127). – С. 3-22; № 2 (128). – С. 362-383; № 3 (129). – С. 549-565.</p> <p>5. Р.Кирчів, В.Горленко. Історія української етнографії (XII – середина XIX ст.) / Співавт. В.Горленко. – К., 2005. – 398 с.</p> <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Горленко В.Ф. Становление украинской этнографии конца XVIII—первой половины XIX ст. – Издательство: Киев: "Наукова думка", 1988. – 212 с. 2. Дяків В.М. Народно-релігійний рух в етнокультурі українців (20-30-ті роки XX ст.). – Київ: Наукова думка, 2019. – 200 с. 3. Етнографічне дослідження Бойківщини. – К.: Наук. думка, 1978. – 174 с. 4. Етнографія України: навч. посіб. / за ред. С.А. Макарчука. – Вид. 2-ге, перероб. та допов. – Львів: Світ, 2004. – 517 с. 5. Й.І. Лозинський. Українське весілля / Опрацювання тексту, упорядкування і вступна стаття Р.Ф. Кирчіва. – Київ: Наукова думка, 1992. – 176 с. 6. Капелюшний В. П., Казакевич Г. М., Чернищук М. В. Українська етнологія у європейському контексті (друга половина XIX ст. – 20-ті рр. XX ст.). – Вінниця: [Ніланд-ЛТД], 2013. – 209 с. 7. Кирчів Р.Ф. Етюди до студій над українським народним анекдотом / НАН України; Інститут народознавства. — Л. : [Ін-т народознав.], 2008. — 265 с. 8. Кирчів Р.Ф. Із фольклорних регіонів України: Нариси і статті. — Львів: ІН НАНУ, 2002.— 352 с. 9. Кирчів Р.Ф. Маркіянове сузір'я. Ті, кого пробудив, «воодушевив» і повів за собою Маркіян Шашкевич / Інститут народознавства НАН України. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 98 с. 10. Кирчів Р.Ф. Студії з українсько-польського етнокультурного пограниччя. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 462 с. 11. Кирчів Р.Ф. Українська тема в народознавчій програмі Адама Фішера // Limes Studia i materiały z dziejów Europy śródkowo-wschodniej. – № 5/2012. – Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. – S. 168-191. 12. Колесса Ф. Історія української етнографії. – Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, 2005 / Відп. Ред. Г.А. Скрипник. – 366 с. 13. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с. 14. Макарчук С.А. Етнічна історія України: Навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 471 с. 15. Мала енциклопедія українського народознавства / За редакцією чл.-кор. НАН України, д-ра іст. наук, проф. С. Павлюка. – Львів: Ін-т народознавства НАНУ, 2007. – 832 с. 16. Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
Тривалість курсу	150 год.

Обсяг курсу	50 годин аудиторних занять. З них 26 годин лекцій, 24 години практичних занять та 100 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу аспірант буде: Знати історію зародження етнографії як науки на українських землях; процеси початкового розгортання народознавчих вивчень в політично розчленованій Україні; розвиток народознавчих досліджень у I половині XIX ст.; специфіку діяльності етнологічних центрів у найбільших українських містах (Львові, Києві, Харкові та ін.), включаючи академічні, університетські, музейні центри, а також емігрантську/діаспорну спільноти та внесок іноземців до української етнографії; напрямки сучасних досліджень української етнології, їх стан та перспективи. Вміти отримувати етнографічну інформацію з архівних джерел, періодики, епістолярію; визначати актуальний напрямок наукових досліджень та доповнювати власну роботу історіографічним матеріалом; встановлювати історично-політично-економічну складову у різних етнологічних наукових процесах.
Ключові слова	Ідеологія романтизму, українознавча дослідницька увага, жива історична пам'ять, духовна єдність галичан, козацька традиція.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій і практичних робіт та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Донаукові зацікавлення українським фольклором та етнографією. 2. Народна традиція в культурному житті України XVIII – початку XIX ст. 3. Початки наукового зацікавлення українським фольклором та етнографією (збирання і вивчення) 4. Індикатори зростаючої уваги в Галичині до традиційної культури українського народу. 5. Культурно-історична сутність «Малороссийских песен». 6. Михайло Максимович (1804-1873): етнографічна діяльність у першій половині XIX ст. 7. Феномен Лівобережжя в українському національно-культурному відродженні 8. Передумови формування в Харкові осередку української етнології 9. Харківський осередок української етнології: ключові постаті і їхня діяльність 10. Фольклорно-етнографічна діяльність «Руської трійці»: формування гуртка і його народознавча програма, польові дослідження, теоретико-методологічні орієнтири, «Русалка Дністровая». 11. Львівський осередок збирання і вивчення українських фольклорно-етнографічних матеріалів: головні дійові особи, менш відомі постаті, а також причетність неукраїнців до початкового етапу збирання і вивчення фольклорно-етнографічних матеріалів у Галичині. 12. Історичні реалії Києва кінця XVIII – перших десятиліть XIX ст. 13. Київський осередок української етнології: провідні постаті (Михайло Максимович, Пантелеймон Куліш та інші).
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру, комбінований (письмовий, тестовий)
Пререквізити	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з історії, етнології, фольклористики, соціології, мовознавства, достатніх для сприйняття категоріального апарату етнології, розуміння джерел

	писемних, статистичних та лінгвістичних
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, навчальні проекти, творча наукова робота
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни, необхідний діапроектор, комп'ютер та лазерна указка
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточні семестрові оцінки – 50 балів – 50% семестрової оцінки; • диференційований залік – 50 балів – 50% семестрової оцінки; <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100%</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що аспіранти виконають домашню творчу роботу із заздалегідь обраної теми. Академічна доброчесність: Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших дослідників становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності у творчій роботі аспіранта є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Література. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність аспірантів під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Донаукові зацікавлення українським фольклором та етнографією. 2. Народна традиція в культурному житті України XVIII – початку XIX ст. 3. Фольклорно-етнографічні матеріали в рукописних і друкованих збірниках XVIII – початку XIX ст. 4. Преромантичні елементи в донаукових зацікавленнях українським фольклором та етнографією. 5. Народна мова й етнографія у контексті з активізацією українознавчих вивчень кінця XVIII – початку XIX ст.

	<p>6. Розгортання збирацького руху на полі української етнографії.</p> <p>7. Початки наукового зацікавлення українським фольклором та етнографією (збирання і вивчення)</p> <p>8. Індикатори зростаючої уваги в Галичині до традиційної культури українського народу.</p> <p>9. Культурно-історична сутність «Малороссийских песен».</p> <p>10. Михайло Максимович (1804-1873)</p> <p>11. Феномен Лівобережжя в українському національно-культурному відродженні</p> <p>12. Передумови формування в Харкові осередку української етнології</p> <p>13. Харківський осередок української етнології: ключові постаті і їхня діяльність</p> <p>14. Гурток Ізмаїла Срезневського.</p> <p>15. «Запорожская старина» як факт і пам'ятка української етнології.</p> <p>16. Постать Ізмаїла Срезневського в українській етнології.</p> <p>17. Українська народна традиція в полі уваги відомих харків'ян (П.П. Гулак-Артемівський, Г.Ф. Квітка-Основ'яненко, С. Писаревський та ін.).</p> <p>18. Українська етнографія у сфері творчих і наукових зацікавлень молодшого покоління харківських романтиків (М.Костомаров, А.Метлинський, І.Могильницький, М. Білозерський, К.Сементовський, О.Сементовський, В.Пассек, О.Терещенко)</p> <p>19. Фольклорно-етнографічна діяльність «Руської трійці»: формування гуртка і його народознавча програма.</p> <p>20. Польові дослідження і теоретико-методологічні орієнтири «Руської трійці».</p> <p>21. «Русалка Дністровая» – знакове явище початкового етапу української етнології в Галичині.</p> <p>22. Львівський осередок збирання і вивчення українських фольклорно-етнографічних матеріалів: головні дійові особи</p> <p>23. Менш відомі постаті української етнології в Галичині першої половини XIX ст. (І. Білинський, М.Кульчицький, М.Мінчакевич та інші).</p> <p>24. Причетність неукраїнців до початкового етапу збирання і вивчення фольклорно-етнографічних матеріалів у Галичині (З.Доленга-Ходаковський, Л.Пйонткевич, Вацлав з Олеська, К.Ліпінський, К.Вуйціцький, Л.Голембйовський, Ж.Паулі та інші).</p> <p>25. Історичні реалії Києва кінця XVIII – перших десятиліть XIX ст.</p> <p>26. Київський осередок української етнології: провідні постаті (Михайло Максимович, Пантелеймон Куліш та інші).</p> <p>27. Візія українського етнокультурного простору в народознавчих вивченнях першої половини XIXст.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>